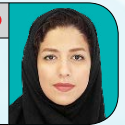

بررسی جزئیات توافق نامه‌های همکاری معاونت علمی و

توسعه زیست‌بوم نوآوری و

عسل اخوان طهرانی

سرمدیر
پیشران

از سال‌ها پیش این‌که نیروهای متخصص و توانمندی در دانشگاه‌های کشور تربیت می‌شدند، به دلیل نبود ارتباط صحیح و مؤثر میان بخش‌های دانشگاهی و پژوهشی کشور و صنعت و بازار کار، امکان استفاده از ظرفیت‌ها و توانمندی‌های متخصصان دانشگاهی در جهت ارتقای صنعت کشور به شکل مؤثری فراهم نبود، از طرفی سیستم دانشگاهی کشور هم از نیازهای روز صنعت آگاه نبود و تربیت نیروهای متخصص متناسب با نیاز موجود در بازار کار پیش نمی‌رفت. این موضوع نه تنها موجب کندی پیشرفت صنعت و وابستگی کشور در بسیاری از حوزه‌ها شده بود بلکه با ایجاد حس ناامیدی و ناآرامی متخصصان و فارغ التحصیلان دانشگاهی به ویژه در رشته‌های نوظهور همراه می‌شد و در بسیاری موارد مهاجرت را به تنها مسیر ممکن برای پیشرفت و به‌کارگیری دانش و تخصص تبدیل می‌کرد.

با شکل‌گیری و رشد فعالیت‌های معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری در یک دهه اخیر، تلاش‌های زیادی در جهت به‌کارگیری دانش و فناوری خروجی دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی و پژوهشی در توسعه صنعتی کشور انجام شد اما همچنان اتصال مستقیمی میان صنعت و دانشگاه‌ها برقرار نشده بود. در همین راستا معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری در اقدامی نوآورانه، فصل جدیدی از همکاری و تعامل با دانشگاه‌ها را رقم زده تا پایان نامه‌های ارزشمندی که بخش مهمی از عمر و تلاش محققان کشور است، محکوم به بایگانی در کتابخانه‌ها نشود و با تکیه بر دانش و فناوری تولیدی محققان جوان، شاهد ارتقا و توسعه محصولات فناورانه و رفع نیازهای کشور باشیم. در گفت‌وگو با دکتر میثم فرج‌الهی، رئیس مرکز مدیریت طرح‌های کلان و پیشران معاونت علمی و فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، جزئیات این طرح را جویا شده‌ایم.

مسیر توسعه فناوری و تولید محصول دانش محور در شرکت‌های دانش بنیان نگاه متخصصان دانشگاهی را در سال‌های اخیر نسبت به تولید دانش تغییر داده است. بسیاری از دانشجویانی که سال‌های گذشته فقط به دنبال فرصت‌های استخدامی پس از فارغ التحصیلی بودند، در مسیر کارآفرینی گام برداشتند و اقدامات ارزنده‌ای را برای تولید محصولات فناورانه و نوآورانه در کشور رقم زدند. تغییر نگرشی که اگر رخ نمی‌داد، چه بسا سنگینی فشار تحریم‌ها علیه کشور صدچندان می‌شد. با وجود این همچنان ظرفیت‌های زیادی در فرآیندهای تحقیقاتی کشور وجود دارد که به دلیل نبود بودجه و امکانات کافی، حتی فرصت تبدیل شدن به شرکت‌های نوپا و دانش بنیان را پیدا نمی‌کند که بتواند از حمایت‌های قانونی در نظر گرفته شده بهره‌مند شود.

این نیاز حمایتی موجب شد طی جلسات متعددی که میان رؤسای برخی دانشگاه‌های کشور و مسئولان معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری برگزار شد، طرحی در قالب عقد توافق نامه‌هایی میان دانشگاه‌ها و معاونت علمی و فناوری شکل بگیرد تا به شکل مؤثری بتواند تعاملات و همکاری‌های دوجانبه میان این دو بخش تأثیرگذار زیست‌بوم نوآوری و فناوری کشور را افزایش دهد. دکتر میثم فرج‌الهی در این خصوص می‌گوید: «طی نیازسنجی‌هایی که از سوی معاونت علمی و فناوری شده بود و همچنین اعلام آمادگی از طرف برخی دانشگاه‌ها، طرحی شکل

گرفت که طی آن در قالب توافق نامه‌های

دوساله همکاری هدفمند و هوشمندی

میان معاونت

علمی و

دکتر فرج‌الهی:

هدف اصلی این است

که به صورت کامل

از زنجیره

تولید علم تا توسعه

فناوری و در نهایت

محصول فناورانه

حمایت کنیم. بخشی

از این زنجیره حمایتی

به شکل بودجه

پژوهشی و بخشی

به صورت

وام قرض الحسنه

خواهد بود

فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری و دانشگاه‌ها ایجاد شود. در فاز اول این طرح، توافق نامه‌هایی با پنج دانشگاه تراز اول کشور شامل دانشگاه صنعتی شریف، علم و صنعت، علامه طباطبائی، شهید بهشتی و دانشگاه صنعتی اصفهان به امضا رسیده است.

پژوهانه یک میلیاردی برای کمک به مرجعیت علمی دانشگاه‌ها

به گفته رئیس مرکز مدیریت طرح‌های کلان و پیشران معاونت علمی و فناوری، براساس این توافق نامه دانشگاه‌ها در چند بخش می‌توانند از حمایت برخوردار شوند. از آنجا که تولید علم رسالت اولیه و اصلی دانشگاه‌ها به شمار می‌رود در بخش اول این همکاری «مرجعیت علمی دانشگاه‌ها» مورد حمایت قرار می‌گیرد. دکتر فرج‌الهی در این رابطه توضیح می‌دهد: «از مصادیق مهم مرجعیت علمی دانشگاه‌ها، فعالیت اعضای هیات علمی و دانشجویان در مسیر تولید علم و انتشار مقالات علمی در مجلات معتبر علمی است. به همین جهت در این بخش انتشار مقاله در مجلات علمی مهم از جمله نیچر، ساینس یا مجلات یک درصد برتر در هر رشته تخصصی مورد حمایت قرار خواهد گرفت. چنانچه عضو هیات علمی دانشگاه، بتواند به عنوان نویسنده مسئول مقاله‌ای را در این مجلات منتشر کند براساس سطح نشریه، حمایت پژوهانه (گرنز پژوهشی) از ۵۰ میلیون تومان تا سقف یک میلیارد تومان دریافت خواهد کرد تا از آن برای ادامه روند تحقیقاتی‌اش استفاده کند. امید داریم این حمایت بتواند انگیزه خوبی در مسیر تحقیقاتی پژوهشگران ایجاد کند.» البته درخصوص انتشار مقالات فاخر، سقف این حمایت تا حداکثر پنج میلیارد تومان قابل افزایش خواهد بود. به گفته رئیس مرکز مدیریت طرح‌های کلان و پیشران معاونت علمی و فناوری، نکته‌ای که درخصوص این جایزه پژوهشی وجود دارد این است که روند دریافت و هزینه‌کرد آن مشابه بودجه پژوهشی دانشگاهی خواهد بود و عضو هیات علمی موظف است سهم بیشتر این جایزه را صرف تجهیز آزمایشگاه و روند تحقیقاتش کند.

حمایت از توسعه فناوری تا تجاری سازی فنا

در گام بعدی این توافق نامه تمرکز بر توسعه فناوری است. از آنجا که تحقیقات دانشگاهی ظرفیت لازم برای توسعه فناوری و در ادامه به محصول را دارند، در بخش دوم این توافق نامه حمایت از توسعه توجه قرار گرفته است. دکتر فرج‌الهی تصریح می‌کند: «اگر عضو هیات گروه تحقیقاتی خود موفق به تولید فناوری تا سطح آمادگی TRL2 باشد و برای تولید نمونه اولیه محصول یا توسعه بیشتر فناوری نیاز داشته باشد، در این بخش تسهیلاتی تا سقف یک میلیارد تومان شده است.» وی در ادامه می‌افزاید: «این در حالی است که اگر عضو هیات موفق به ثبت شرکت دانش بنیان نوپا بر مبنای همین محصول شایسته جایزه تجاری سازی، بخش زیادی از این تسهیلات متناسب با اهمیت میزان پیشرفت کار و... به بودجه پژوهشی یا گرنز تبدیل خواهد شد. در کنار توجه به توسعه فناوری، حمایت‌هایی برای تجاری سازی فناورانه نیز در نظر گرفته شده است. به گفته رئیس مرکز مدیریت علمی و پیشران معاونت علمی و فناوری، در صورتی که تیم تحقیقاتی عضو بتواند فناوری را با موفقیت توسعه دهد و آن را به محصولی فناورانه براساس نوع محصول از تسهیلات تجاری سازی تا سقف ۲۰ میلیارد تومان خواهد شد. دکتر فرج‌الهی با اشاره به این نکته که در این بخش حمایت صورت کامل تجاری سازی شود، توضیح می‌دهد: «منظور از تجاری سازی این است که محصول از سطح آمادگی فناوری ۵ و ۶ (TRL) به سطح برسد و محصول کاملاً وارد بازار شود.» وی در ادامه می‌افزاید: «اصلی این است که به صورت کامل از زنجیره تولید علم تا توسعه نهایت محصول فناورانه حمایت کنیم. بخشی از این زنجیره حمایت بودجه پژوهشی و بخشی به صورت وام قرض الحسنه خواهد بود.»

بهبود زیرساخت‌های مورد نیاز پژوهش

بدون شک تجهیزات آزمایشگاهی به روز و مناسب مهم‌ترین ابزار بسیاری از رشته‌ها به شمار می‌رود. در همین راستا بخش دیگر از در نظر گرفته شده مربوط به بهبود زیرساخت‌های آزمایشگاهی فرج‌الهی در خصوص جزئیات این حمایت به پیشران می‌گوید: «که عضو شبکه آزمایشگاهی معاونت علمی و فناوری است و

